آش «دیشلیق» اردبیل ثبت ملی می‌شود

توجه به میراث معنوی مناطق مختلف کشور در چند سال اخیر، خود را در قالب ثبت آنها در فهرست میراث معنوی نشان داده است؛ از جمله غذاهای مختلف و جوراجور که «دیشلیق» یکی از آنهاست و آن‌طور که معاون میراث فرهنگی استان اردبیل خبر داده، این غذای محلی که با عنوان هدیک آشی یا آش دندونی نیز شناخته می‌شود، به صورت جامع مطالعه و پرونده ثبت ملی آن تدوین شده است. کریم لطفی همچنین اضافه کرد: با تصویب این پرونده در شورای ثبت استان، در ادامه پرونده به تهران ارسال می‌شود و ثبت ملی عملیاتی خواهد شد. در حال حاضر، تدوین پرونده ثبت پیرآغاجی (درخت کهنسال) با عمر ۳۰۰ ساله در اصلاندوز و نیز پرونده نذر بستن به پیرآغاجی به عنوان میراث ناملموس نیز در دست اقدام است. جز اینها، مطالعه پرونده «قوش یاتاقی» یا به عبارتی محل اتراق پرندگان در بخش اصلاندوز شهرستان پارس‌آباد این استان نیز به پایان رسیده است. / ایسنا

کتاب خوب، سفر خوب

۲ سفرنامه از نیما یوشیج

علی اسفندیاری را همه ما به نام نیما می‌شناسیم. نیما یوشیج، پدر شعر نوی فارسی. تاثیرگذارترین هنرمند در ادبیات نوین ایران. شعرهای نیما نوآورانه، خلاق و نمادین است. با وجود این شاید آن اندازه که با اشعار او آشنا هستیم با دیگر آثارش آشنایی نداشته باشیم. از جمله شاید ندانیم که او کتاب سفرنامه‌ای نیز از خود به‌یادگار گذاشته. کتاب «دو سفرنامه از نیما یوشیج» شرح سفرهای یك ساله اوست به شهرهای شمالی ایران از سال ۱۳۰۷ تا ۱۳۰۸. این سفرنامه در واقع یادداشت‌ها و نامه‌های نیماست که همانند یك سفرنامه تنظیم و مرتب شده است. کتاب گذشته از اطلاعات اجتماعی و مکانی، حاوی اطلاعات مهمی از زندگی خصوصی نیماست که می‌تواند چهره این هنرمند را برای دوستدارانش بدون واسطه به نمایش بگذارد. نیما پس از خروج از وزارت مالیه و آغاز دوران بیکاری‌اش، همراه با همسرش، عالیه جهانگیر که کارمند وزارت آموزش و پرورش بود و در سال ۱۳۰۸ به بارفروش منتقل شده بود، عازم این شهر شد. آن‌گونه که خود می‌گوید، بیکاری فرصتی بود برای گشت و گذار در شهرهای شمال و طبیعت زیبای آن و تکمیل دیوان اشعارش. در همین زمان بود که او شرح سفرها، تجربیات، دیده‌ها و شنیده هایش را در قالب نامه‌ها و یادداشت‌هایی می‌نویسد. آثاری که امروز به سفرنامه‌ای خواندنی و جالب برای دوستدارانش تبدیل شده است.

کتاب دوسفر نامه از نیما یوشیج در سال ۱۳۷۹ به کوشش علی میرانصاری و توسط سازمان اسناد ملی ایران به چاپ رسیده است.

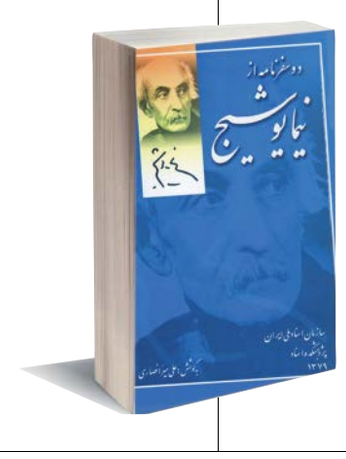

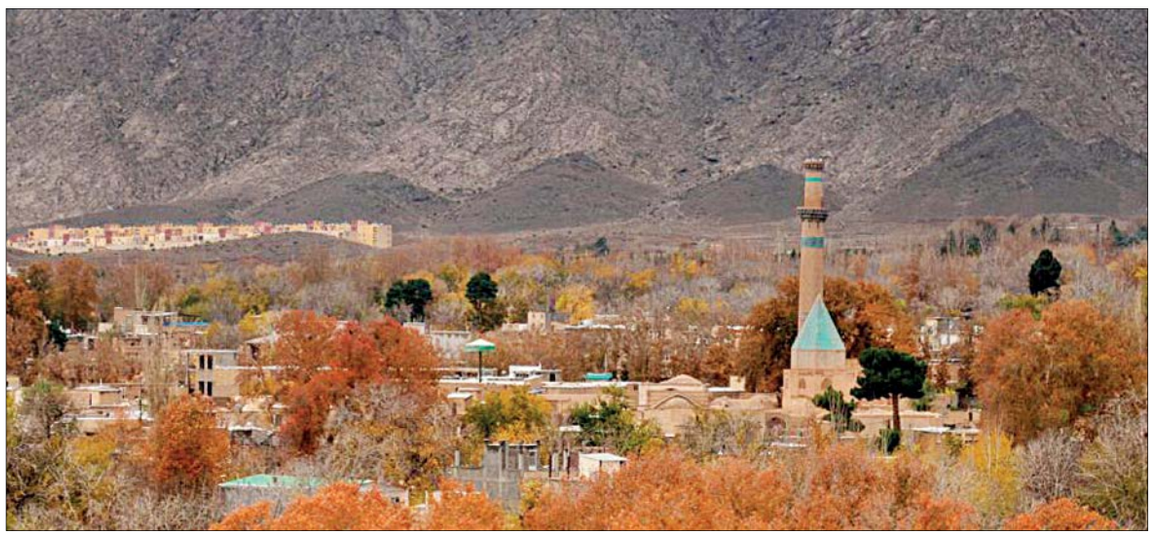

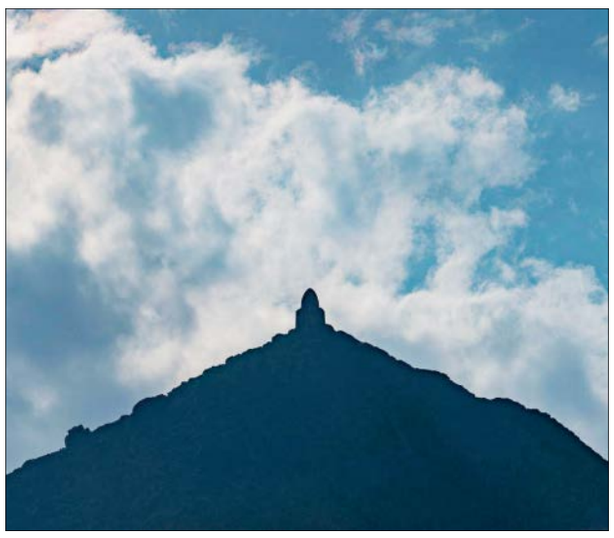

اگر اهل مسجد هستید اگر اهل خانقاه، اگر سرگشته طبیعت اگر واله کوچه‌باغ یا اگر هوش وحواستان جایی گرفتار در دل تاریخ همه‌اش یکجا در نطنز به انتظارتان نشسته

پیشنهاد آخر هفته: شهری که هم تاریخ دارد، هم طبیعت و هم پاییز افسونگر

نطنز؛ باغ شهری سحرآمیز

داوود فضائلی

جام جم

برای دیدن پاییز، حتما نباید به شمال کشور برویم و خزان را در میان جنگل‌های آن جست‌وجو کنیم؛ مسیری همیشگی و آشنا که ما را از اندیشیدن به راه‌های تازه و مقاصد دیگر باز می‌دارد. جلوه‌گری‌های پاییز را می‌توان در گوشه گوشه این سرزمین به تماشا نشست؛ حتی در جنوب و مرکزش. پس تا فرصت باقی است و زمستان از راه نرسیده، با ما همسفر شوید به سوی مرکز ایران. شهری در حاشیه کویر مرکزی، در دامنه کوه‌های کرکس؛ شهری که با درختان چنار کهنسال و کوچه‌باغ‌های متعدد، لقب باغ شهر گرفته است. این بار رو می‌کنیم به مرکز ایران. جایی در حد فاصل شهرهای کاشان و اصفهان؛ همانجا که جاده قدیم کاشان به اصفهان، از نزدیك‌ترین مسیر ما را به کوه‌های کرکس می‌رساند. به نطنز که برسیم اولین چیزی که از دور خودنمایی می‌کند، بنایی است در بلندای کوهی مشرف بر شهر که نامش «گنبد باز» است. گنبدی که به نشانه علاقه شاه‌عباس به باز شکاری، بر قله این کوه بنا شده؛ بازی که همراه همیشگی او در شکارگاهش عباس‌آباد بوده است. جالب است بدانید، عباس‌آباد در مسیر نطنز به کاشان و در فاصله حدودا ده کیلومتری نطنز قرار دارد با بنایی قدیمی در میان درختانی بلند که می‌توانید در سفرتان به نطنز، سری هم به آنجا بزنید.

کوچه‌باغ‌هایی که در پاییز هوش از سر می‌برند...

نگاهمان اگر از گنبد باز پایین بیاید و دورنمای شهر را بنگریم، شهری را خواهیم دید پر درخت؛ شهری با باغ‌های بسیار، چنارهای کهنسال و کوچه باغ‌هایی که هنوز هم با دیوارهای کاهگلی‌شان هوش از سر می‌برند.

«وه که چه دل‌انگیز است صدای خش‌خش برگ‌های افتاده بر زمین میان کوچه‌های این باغ‌شهر کهن در زیر پای عابران»

از جاده قدیمی کاشان-اصفهان که وارد شهر بشویم، از محله‌ای به نام سرابان عبور خواهیم کرد؛ درست از جایی که نهر آبی پس از چرخاندن پره‌های آسیاب آبی قدیمی، به آنجا می‌رسد. عبور نهر، محوطه پردرختی ایجاد کرده که امروزه در مرکزیت شهر قرار دارد. بیمارستان و هتل‌های شهر نیز درست در این نقطه واقع شده‌اند. از جمله هتل جدیدالاحداث بزرگی که نیاز گردشگران به امکانات اقامتی را بخوبی رفع کرده است.

علاوه بر این هتل اما، چند اقامتگاه بومگردی زیبا نیز در این شهر وجود دارد که برای اقامت شبانه مسافران و گردشگران بسیار مناسب هستند. رد نهر را اگر در میان درختان پی بگیریم، ما را به بافت قدیمی شهر می‌رساند؛ با دیدنی‌های بسیار:

محله شگفت‌انگیز «افوشته» با ۹ اثر تاریخی و ارزشمند خانه سورگاه، مقبره سید حسن واقف، مقبره میرسید واقف، حمام تاریخی، شربت‌خانه، آب انبار، مسجد، حسینیه و خانقاه؛ محله سرشك با خیابان‌های پوشیده از درختان سر به فلك کشیده چنار؛ محله میر با مسجد کم‌نظیرش به همین نام که محرابی دو طبقه دارد؛ بازار تاریخی شهر که با معماری زیبای خود در حد فاصل میان میدان امام خمینی و مسجد جامع قرار گرفته و بالاخره مسجد جامع شهر نطنز.

مسجد جامع را از دست ندهید!

مسجد جامع نطنز که پیشینه‌اش به دوره ایلخانان باز می‌گردد، از نظر سبك معماری در نوع خود کم‌نظیر بوده و مشتمل بر یك شبستان هشت‌ضلعی گنبددار آجری، آرامگاه شیخ نورالدین عبدالصمد با یك گنبد مخروطی شکل هشت وجهی، سردر خانقاه و مناره مرتفعی است که نظر هر بیننده‌ای را به خود معطوف می‌دارد. گنبد هشت وجهی مخروطی شکل بقعه، دو جداره یا دو پوسته دارد که جداره بیرونی‌اش از آجر و کاشی‌های فیروزه‌ای رنگ ساخته شده و در کنار مناره بلند، زیبا و خاصی که آن هم با کتیبه پهن و فیروزه‌ای‌اش نظر هر بازدیدکننده‌ای را به خود جلب می‌کند و به نوعی نماد شهر نطنز محسوب می‌شود، به چشم می‌خورد. چشم‌نوازترین قسمت مجموعه اما سردر خانقاه است با نقوش و طرح‌های گوناگون کاشی‌کاری شده که در کنار درخت چنار سربرافراشته کهنسالی قرار دارد و سبب شده زیبایی مجموعه دو چندان شود. و در آخر صحن مسجد با یك ویژگی منحصربه‌فرد که در مساجد دیگر دیده نمی‌شود؛ مکانی در میان صحن مسجد است که با چند پله به کانال قنات آبی می‌رسد که از زیربنای مسجد عبور می‌کند. وضو گرفتن با آب این قنات آنگاه که صدای موذن در میان این صحن می‌پیچد و بعد نماز خواندن در فضایی که گنبد و مناره و شاخه‌های سر به فلك کشیده چنار ایجاد کرده‌اند، لطفی دارد غیرقابل وصف.

اگر به دیدن این مسجد (که معمولا پاتوق گردشگرهای خارجی‌ای است که بر سر راه کاشان به اصفهان به دیدن نطنز هم می‌آیند) آمدید، حتما به کوچه‌باغ‌های قدیمی پشت مسجد هم سر بزنید و از قدم زدن در میان دیوارهای کاه‌گلی مختص مرکز ایران لذت ببرید. البته آتشکده نطنز هم که به دوران ساسانیان باز می‌گردد در اینجا واقع شده است؛ گرچه دیوارهایش ریخته... نمایشگاهی از یك هنرمند که در مدل‌هایی دست‌ساز، بازار و زندگی در نطنز قدیم را بازسازی کرده و کارگاه سرامیك‌سازی که از صنایع قدیمی و معرف نطنز است هم در این کوچه‌ها و در جوار مسجد جامع قرار دارد.

صبر کنید.. همین جا بمانید... هنوز برای دور شدن از مسجد جامع زود است؛ چراکه اولین و تنها موزه باستان‌شناسی استان اصفهان نیز در اینجا قرار دارد. موزه‌ای که در خانه قدیمی باقری‌ها و جنب مسجد جامع احداث شده و اشیا و اجناس مکشوفه از محوطه و مکان‌های باستانی اریسمان و میلاجرد نطنز را برای بازدید عموم به نمایش گذاشته شده است. در اینجا باید به منطقه تاریخی اریسمان اشاره کرد؛ از مناطق مطرح از لحاظ قدمت و کاوش‌های باستان‌شناسی که نخستین بقایای کوره‌های ذوب فلزات در دنیا در آن یافت شده است؛ کوره‌هایی که قدمتشان به ۶۰۰ سال قبل برمی‌گردد.

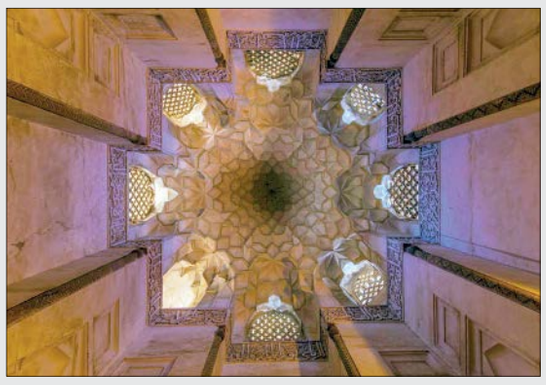

و بشنوید حکایت «تحفه نطنز» را...

از دیدنی‌های نطنز گفتیم و حالا نوبت به سوغاتی‌های این شهر رسیده. نطنز به دلیل قرار گرفتن در دامنه کوه‌های کرکس از یك سو و حاشیه کویر مرکزی از سوی دیگر، ویژگی‌های آب‌وهوایی منحصر به فردی دارد. به همین دلیل محصولات کشاورزی خوبی در این منطقه دست می‌دهد؛ از الگ یا همان هلوی محلی که از آن جوز قند درست می‌کنند گرفته تا گردو، انار، به و زعفران که بتازگی در اینجا کشت می‌شود. در این میان اما تحفه نطنزی که به مثل تبدیل شده، «گلابی» این شهر است!

گلابی نطنز بسیار ترد و آبدار است و از نظر طعم و مزه در نوع خود بی‌نظیر و دلیلش هم ترکیبات خاك و آب و هوای ویژه نطنز است که قبلا به آن اشاره کردیم. با آن‌که نهال‌های گلابی نطنز را در مناطق دیگر تکثیر کرده‌اند، اما محصول آنها کیفیت گلابی‌های نطنز را ندارد. بهترین نوع این گلابی‌ها را در روستایی به نام طامه که در فاصله پنج کیلومتری نطنز قرار دارد، می‌توان یافت.

روستاگردی در حوالی نطنز

حال که صحبت از روستاهای اطراف نطنز شد بد نیست سری هم بزنیم به روستای معروف، دیدنی و تاریخی «ابیانه» که جزئی از شهرستان نطنز به شمار می‌رود. جز این، زیارتگاه آقا علی عباس(ع)، برادر امام رضا(ع) نیز در شهر بادرود و در شمال نطنز قرار دارد. زیارتگاهی که با گنبد عظیمش (گفته می‌شود بزرگ‌ترین گنبد خاورمیانه است) در کنار ریگزارهای کویر مرکزی ایران پذیرای خیل مشتاقان و زوار است.

کوهنوردان و کویردوستان هم بیایند

اهالی طبیعت، کوهنوردان و کویر دوستان هم از این شهر دست خالی بازنخواهند گشت. با وجود کرکس که از مهم‌ترین قله‌های مرکز ایران است و سالانه کوهنوردان بسیاری را به خود جذب می‌کند، کوهنوردانی که با شب‌مانی در کمپ مجهز این کوه، صبحگاهان عازم این قله بسیار زیبا با بیش از ۳۷۰۰ متر ارتفاع می‌شوند و همچنین اکو کمپ کویری متین‌آباد در نزدیکی بادرود برای مشتاقان کویر که تجربه زندگی در فضایی کویری را برای خانواده‌ها و مشتاقان کویر فراهم کرده است.

خلاصه اگر به‌دنبال تجربه پاییزی متفاوت در مرکز ایران هستید شاید باغ شهر تاریخی نطنز از بهترین گزینه‌ها باشد؛ شهری با آب و هوایی خاص، درختان سر به فلك کشیده چنار که در پاییز جلوه متفاوتی دارند، دیدنی‌های بسیار تاریخی و طبیعی، نزدیکی به قلل زیبای کرکس وکویر مرکزی ایران و همچنین روستای متفاوت ابیانه و البته امکانات اقامتی درخور.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۲۵۹

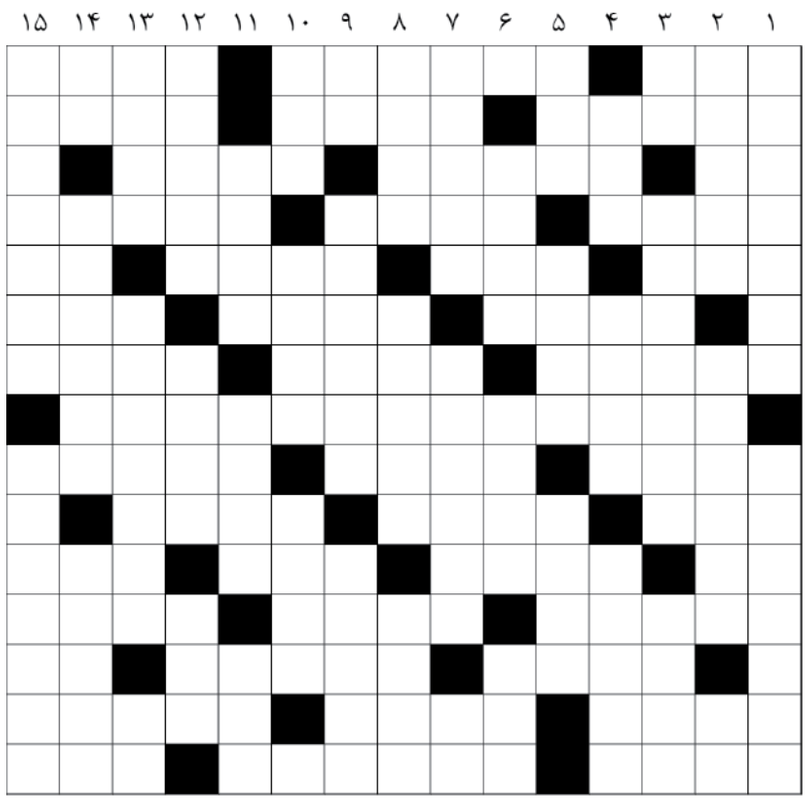

افقی: ۱) کوچك‌ترین ذره عنصر- مانور نظامی- سخن آهسته ۲) عابد نصرانی که از نبوت حضرت محمد(ص) در کودکی خبر داد- پابرجا بودن- کلاه مردانه قدیمی ۳- گله مداوم- قومی از نژاد هندواروپایی- کشور گل‌ها ۴) حاجت- جنگ مسلمانان و کفار پس از فتح مکه- خداحافظی ۵) آموختنی مدرسه- خون‌بها- یار همایون- تك‌خال ۶) جانشین وضو- چند حرف- وسیله ۷) از خلفای عباسی- بیرون رفتن- در بیان علت به کار می‌رود ۸) برنامه تلویزیونی حجت‌الاسلام قرائتی که به تفسیر موضوعی قرآن می‌پردازد ۹) پرچانه- پسر کاوه آهنگر- غضروف مفصل زانو ۱۰) سنجاب کارتونی- دعای صبح جمعه- ارتعاش ۱۱) میان- سازمان فضانوردی آمریکا- آبراه کوچك- دروازه‌بان ۱۲) کشته‌شدن- میوه تازه به بازار آمده- جلاد استالین ۱۳) نزدیك بین- پایتخت آلمان- دفاع فوتبال ۱۴) سیاره زهره- تکیه کردن- شغل وزیر ۱۵) پرنده‌ای وحشی- اقامتگاه- دانه‌کش بی‌آزار.

عمودی: ۱) مولف کتاب الفهرست- رود جاری در سمنان ۲) کوچك شمردن- غده فوق کلیوی- مذکر ۳) نت سوم- پیوستگی- خدای مصریان قدیم ۴) معما- گمگشته کنعان- موسیقیدان عصر ساسانی ۵) واحد شمارش اسب- همداستان کلیله- بد ذات ۶- ترکیب قلع و سرب- پاك تر- گذر نامه ۷) کیسه عضلانی که ادرار در آن جمع می‌شود- راه عمومی شهر- خیس ۸) پدر- غذایی نرم و رقیق از آرد برنج- وسیله‌ای برای برقراری ارتباط تصویری اینترنتی ۹) ضمیر انگلیسی- از جنگ‌های امام علی(ع)- تلافی ۱۰) از آفات گیاهی- کوتاه و مختصر- همبازی هاردی ۱۱) زیلو باف- پرنده خاکستری رنگ- راه آذری ۱۲) نوعی سیب زمینی- مدال سوم- اتومبیل آلمانی ۱۳) حجاب برتر- سلمانی- مادر عرب ۱۴) تکرار حرفی- ظرفیت شیمیایی- بازیکن دفاع آزاد ۱۵) عصا- شخصیت‌های داستان فیلم.

جدول ویژه

افقی: ۱) ضمیر متکلم مع‌الغیر- نماینده وزارت دارایی در یك موسسه دولتی- مشتاق ۲) داستانی مربوط به زمان جنگ ایران و عراق نوشته علی موذنی- نخ گلدوزی- رودی در جنوب انگلستان ۳) ریه- سازمان- رمزها ۴) پهلوان ایرانی شاهنامه- از عیوب شعر- نیکی‌ها ۵) آزاد- کتف، شانه- از دین برگشته- رودی در ایتالیا ۶) شجاع- تباه‌کننده- پایتخت سوئیس ۷) بادگیر- فرماندهان- حرکات رزمی نمایشی ۸) نخست‌وزیر انقلابی کنگو ۹) در کبد تولید می‌شود- گلایه- نوعی شکلات ۱۰) خوب و زیبا- شبکه استانی خراسان شمالی- جست‌وجو ۱۱) ضمیر انگلیسی- بازی قهوه‌خانه‌ای قدیم- اولین قوم ایرانی- الیاف پوست نخل ۱۲) انتقام گیرنده- غذای قبل ظهر- از اجزای مهم موتور خودرو ۱۳) ظرف آزمایشگاهی- حیوان حیله‌گر- سیخونك ۱۴) دیسك فشرده- حلقه توزیع بار پیچ و مهره- شعر کوتاه ژاپنی ۱۵) باعث و موجب- بزرگ‌ترین عصب بدن- عطا و کرم.

عمودی: ۱) از بین رفته- اعتقاد به عالم ارواح ۲) گوشه و کناره هر چیز- رب النوع آفتاب- قلب قرآن ۳) سخن صریح- مأمور امنیه قدیم- ادب آموختن ۴) برنج نیم پخته- واحد شمارش فرش- نزدیك کردن ۵) یاد خدا- هرگوشه زمین فوتبال- مرد بی زن ۶) واحد قدیمی اندازه گیری میدان مغناطیسی- نیایش کردن- رنگین کمان ۷) کمترین مقدار- سنجاب انیمیشن عصر یخ بندان- حرف ندا ۸) از هفت سین- برده- رشوه دادن ۹) بسیار خوب- مادر امام جعفرصادق(ع)- رایزنی ۱۰) نصیب و قسمت- طراح- نویسنده ۱۱) دارای طول زمانی- دوستی- اکسید کلسیم ۱۲) نرم‌افزار نقشه‌کشی- خجالتی- زیرکی ۱۳) روادید- عنوانی برای لوطی‌ها- تصرف در مالی ۱۴) دریا- گزارش آگهی- انقباض غیرارادی عضله دیافراگم ۱۵) دلباخته اتللو- رشته کوه بلند افغانستان.

حل جدول عادی شماره ۵۲۵۸

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ع	ا	ف	ی	ت	■	م	ن	ف	و	ر	■	ک	و	د
۲	ص	ح	ر	ا	ی	م	ح	ش	ر	■	س	و	ر	ا	خ
۳	ر	و	د	ل	■	ا	ر	ی	ح	ا	■	ل	ی	ن	ت
۴	ا	ل	و	■	ض	ر	ا	ب	■	س	ر	ا	ز	ی	ر
۵	ن	■	س	ی	ر	ا	ب	■	س	پ	ی	د	■	ل	ش
۶	ه	م	■	ا	ب	ن	■	ع	ا	ر	ی	ت	ی	■	ی
۷	■	و	ا	د	ی	■	پ	ر	ن	س	س	■	ا	ل	ن
۸	ب	ق	ی	ه	■	ک	ی	و	ت	و	■	ی	س	ن	ا
۹	د	ع	ا	■	م	ی	ک	س	ر	■	س	ت	ر	ک	■
۱۰	ه	■	ز	ن	ب	و	ر	ک	■	ک	پ	ی	■	ر	م
۱۱	ب	خ	■	س	ر	م	ه	■	م	ن	ا	م	ه	■	ت
۱۲	س	و	ک	و	ا	ر	■	ک	ا	و	ه	■	ا	د	ب
۱۳	ت	ن	ی	ا	■	ث	ق	ل	ی	ن	■	ه	و	ر	ا
۱۴	ا	ی	س	ن	ا	■	م	ه	د	ی	ق	ا	ی	د	ی
۱۵	ن	ن	و	■	ج	و	ه	ر	ه	■	م	ر	ه	و	ن

حل جدول ویژه شماره ۵۲۵۸

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	م	ا	ن	ت	■	ج	ا	ن	ا	ن	■	ق	ب	ر
۲	ف	ل	س	ف	ه	ب	ا	ف	ی	■	ت	ج	ز	ی	ه
۳	ت	ا	ف	ت	■	ا	ن	س	ا	ب	■	م	ا	ن	ی
۴	ا	ز	ن	■	ن	س	ب	ت	■	ا	ن	ه	ز	ا	م
۵	د	■	ج	ن	ا	ی	ی	■	ن	ی	ک	و	■	م	ع
۶	ن	ق	■	ب	خ	ل	■	ه	ر	ک	ا	ر	ه	■	ی
۷	■	س	ت	و	ن	■	ق	ا	و	و	ت	■	ش	ک	ر
۸	س	ی	ر	ت	■	ب	ر	و	د	ت	■	ش	ت	ر	ی
۹	ر	س	ن	■	ب	ل	ا	ی	ا	■	پ	ی	ن	و	■
۱۰	و	■	م	م	ه	ی	ا	و	ه	■	م	ن	ع	■	ر
۱۱	ت	ا	■	ک	ن	د	ل	■	ف	ا	ک	ه	ه	■	ا
۱۲	ر	ت	ا	ت	ی	و	■	س	ن	ک	ک	■	ی	ا	ب
۱۳	ا	ش	ی	ا	■	ن	و	ر	و	ن	■	س	و	ت	ی
۱۴	پ	ی	و	ر	ه	■	ق	د	ر	ت	و	ج	ل	ا	ل
۱۵	ی	ن	ا	■	س	ر	ر	ی	ز	■	ز	ن	ا	ن	ه